

Plan Odnowy Miejscowości Karsko na lata 2010 – 2015 Gmina Nowogródek Pom.

Szczecin, luty 2010r.

dokument opracowała firma:

ECD Europejskie Centrum Doradcze, Dariusz Klityński

Oddział Poznań

ul. Stefana Batorego 82a/4
60-687 Poznań
tel.: (061) 821 74 02
fax. (061) 642 15 06

Oddział Szczecin

ul. Bohaterów Warszawy 34/35
70-340 Szczecin
tel.: (091) 886 00 05
ew. mobil.: 0 501 017 281

e-mail: biuro@ecd.az.pl
www.ecd.az.pl

Spis treści

Spis treści	2
1. Wstęp	3
2. Charakterystyka miejscowości Karsko, w której będzie realizowana operacja	4
Polożenie	4
Historia i teraźniejszość	5
3. Analiza zasobów miejscowości	9
Inwentaryzacja zasobów społecznych	9
Ludność	9
3.1.2 Szkolnictwo	12
3.1.3 Obsługa ludności	13
3.1.4 Kultura, sport i turystyka	13
3.2 Inwentaryzacja zasobów technicznych	20
3.2.2 Drogi	22
3.2.3 Gazyfikacja	22
3.2.4 Wodociągi i kanalizacja	22
3.2.5 Gospodarka odpadami	22
3.2.6 Telefonizacja i Internet	23
3.2.7 Energetyka	23
4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości, w której będzie realizowana operacja.....	24
5. Wizja rozwoju miejscowości Karsko – cel nadrzędny	25
6. Arkusz planowania długoterminowego	26
6.1. Poprawa wizerunku centrum miejscowości	26
6.2. Rozwój infrastruktury na terenie miejscowości.....	26
6.3. Podniesienie jakości kapitału ludzkiego wśród młodzieży i dorosłych.....	26
6.4. Rozwój zaplecza sportowego w celu rozwoju sportu na poziomie lokalnym i regionalnym...	27
7. Arkusz planowania krótkoterminowego	27
8. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie, co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości, z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji.....	27
9. Zarządzanie	32
10. Zgodność Planu Odnowy Miejscowości z dokumentami wyższego rzędu	32

1. Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości Karsko to dokument, który określa strategię działań w sferze społeczno-gospodarczej na lata 2010-2015 dla wskazanej miejscowości. Podstawą opracowania planu jest Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowogródek Pomorski na lata 2004 – 2013, Strategia Rozwoju Gminy Nowogródek Pomorski na lata 2005 – 2015, oraz dane wewnętrzne przekazane na podstawie zebrań wiejskich i własnych statystyk także opracowanych przez Urząd Gminy Nowogródek Pomorski oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie.

Niniejsze opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, historię, która ukazuje bogatą przeszłość tych ziem, analizę zasobów służącą przedstawieniu stanu rzeczywistego, analizę SWOT, czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju, a także planowane przedsięwzięcia wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem planowanych działań.

Plan Odnowy Miejscowości Karsko ma przede wszystkim przyczynić się do podniesienia standardu życia i pracy we wskazanej miejscowości poprzez m.in. realizację określonych priorytetowych inwestycji. Planowane przedsięwzięcia mają zaktywizować mieszkańców do działań prospołecznych, a w konsekwencji przyczynić się do podniesienia atrakcyjności całej miejscowości. Poszczególne inwestycje wskazane poniżej mają mieć na celu odnowę całej miejscowości przyczyniając się tym samym do podniesienia morale jej mieszkańców, a także zwłaszcza polepszenia warunków bytowych. Podejmowane działania w znacznym stopniu umożliwią również zachowanie szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego przyczyniając się tym samym do odnowy i rozwoju w miejscowości Karsko.

Mieszkańcy wsi Karsko poprzez realizację tego planu będą mogli pozyskać środki zewnętrzne dla jeszcze lepszego rozwoju miejscowości w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013, działanie – „Odnowa i rozwój wsi” oraz działanie „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”.

Plan ten jest planem otwartym, który w zależności od potrzeb i uwarunkowań finansowych będzie mógł być aktualizowany w każdym momencie.

Takie sformułowanie pozwala także na pewną swobodę, jeśli chodzi o możliwość dopisywania nowych działań, a także zmienianie kolejności ich realizacji w latach 2010-2015 w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy strukturalnych. Celowość ta będzie również zachowana przy innych pozabudżetowych środkach dostępnych na rynku polskim dla samorządów jako beneficjentów.

2. Charakterystyka miejscowości Karsko, w której będzie realizowana operacja

Położenie

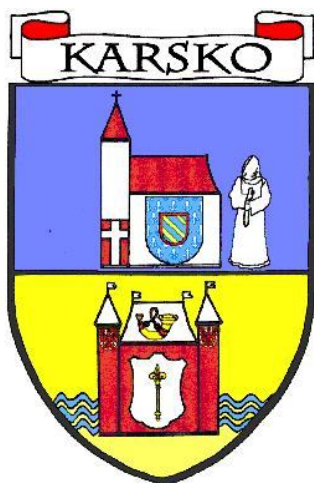
Gmina Nowogrodek Pomorski wraz z miejscowością Karsko lokalizuje się w południowo – zachodniej części Województwa Zachodniopomorskiego, w środkowo – wschodniej części Powiatu Myśliborskiego. Gmina Nowogrodek sąsiaduje z Gminą Myślibórz, Gminą Barlinek a od strony południowej z Gminami Kłodawa i Lubiszyn (Województwo Lubuskie).

Gmina Nowogrodek Pomorski w całości leży na terenie Pojezierza Myśliborskiego oraz na terenie Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Przez teren Gminy przebiega 15 południk, co zostało upamiętnione specjalnym obeliskiem w miejscowości Trzcina przy trasie E3.

Miejscowość Karsko - znajduje się w odległości 6 km od Nowogrodka Pomorskiego (stolica Gminy Nowogrodek Pomorski), 17 km od Myśliborza (stolica Powiatu Myśliborskiego), 14 km od Barlinka, 25 km od Gorzowa Wielkopolskiego, 80 km od Szczecina, 155 km od Poznania, 478 km od Warszawy.

Liczące 1158 mieszkańców, Karsko pełni funkcję centrum gospodarczego, kulturalnego (Wiejski Ośrodek Kultury i Bibliotek Publiczna w Karsku), edukacyjnego (Zespół Placówek Oświatowych w Karsku: Szkoła Podstawowa im. H. Ch. Andersena w Karsku, Gimnazjum Publiczne w Karsku i Gminne Przedszkole w Karsku) Gminy Nowogrodek Pomorski.

Faktem jest, że wieś Karsko jest największą miejscowością w całej Gminie Nowogrodek Pomorski, z największym rynkiem pracy oraz z największą liczbą mieszkańców oraz ma zdecydowanie

przodującą pozycję w sferze możliwości potencjalnego rozwoju. Na przeszkodzie stoi jedynie stan infrastruktury, w szczególności stan dróg, które mają olbrzymie znacznie z punktu widzenia kreowania działalności gospodarczej.

Karsko jest miejscowością o średniowiecznej metryce, jako jedno z nielicznych posiada swój własny herb, który przedstawia tarczę podzieloną na dwa pola: niebieskie (górne) i żółte (dolne). Symbolika herbu nawiązuje do przeszłości miejscowości i jej pierwszych właścicieli – zakonu cystersów i władców brandenburskich. W górnym błękitnym polu umieszczono srebrny

kościół z czerwonym dachem. Na budowli widnieje herb zakonu cystersów oraz flaga duńska w słup. Po lewej stronie - srebrny mnich. Elementy te reprezentują założycieli i budowniczych świątyni we wsi tj. cystersów kołbackich przybyłych na Pomorze Zachodnie z Danii. W dolnym złotym polu umieszczono czerwony zamek z dwoma wieżami, całość nakryta srebrnymi dachami. Na murze

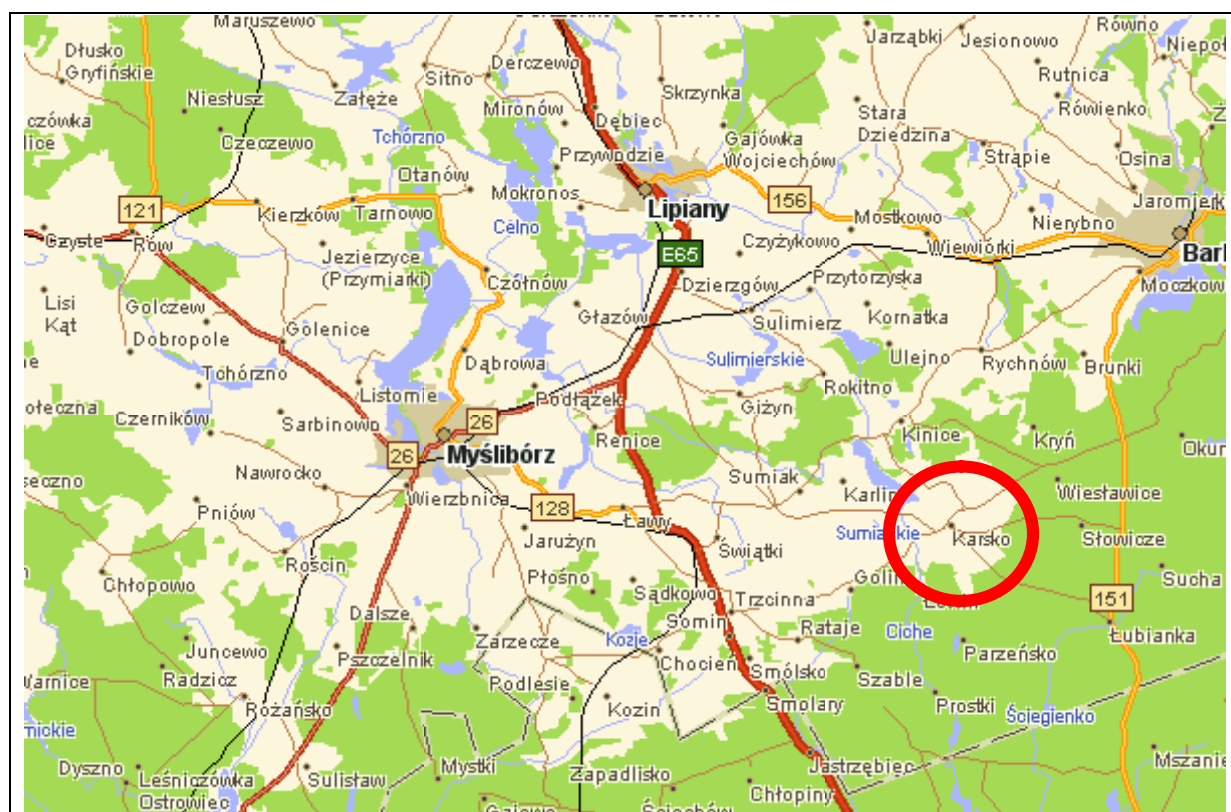
widnieje srebrna tarcza herbowa ze złotym berłem zakończonym lilią, a ponad tarczą, na głównym dachu zamku, złoty róg myśliwski. Na prawej i lewej wieży u góry umieszczono małe srebrne tarcze z brandenburskimi orłami. Motywy te symbolizują wybudowanie w Karsku (po kasacji dóbr klasztornych) przez drugiego właściciela tj. władcę Brandenburgii zamku o charakterze myśliwskim, Obok budowli dwie potrójne błękitne fale reprezentujące otaczające Karsko jeziora.

Przez wieś Karsko przebiegają następujące drogi powiatowe:

- ✓ nr 2116Z Staw – Karsko (ulica Mieszka I) – Płonno do DW 151,
- ✓ nr 2113Z Nowogródek Pomorski - Karsko (ulica Mieszka I, ulica Gorzowska) – Łubianka (Gmina Barlinek),
- ✓ nr 2145Z Kinice – Karsko,

Współrzędne geograficzne wsi Karsko wg GPS wynoszą **52.90888°N, 15.11252°E**

Mapka ukazuje położenie geograficzne wsi Karsko

źródło: opracowanie własne na podstawie www.szukacz.pl

Historia i teraźniejszość

Najwcześniejsze ślady obecności człowieka na terenie Gminy Nowogródek Pomorski sięgają młodszej epoki kamienia, czyli przynajmniej 1800 lat p.n.e. epoka kamienia to okres od pojawienia się pierwszych narzędzi wytwarzanych przez człowieka, aż do momentu zdobycia umiejętności

powszechnego wytwarzania przedmiotów metalowych. Z dużym prawdopodobieństwem możemy domniemywać, że osadnictwo odbywało się już wcześniej, po ustąpieniu lodowca, kiedy ocieplił się klimat, co doprowadziło do pojawienia się lasów sosnowo – brzozowych i dębowych. Potwierdzają to badania archeologiczne z terenu całego Pomorza.

Plemiona, które się tu osiedliły zajmowały się polowaniem, rybołówstwem, uprawą roli, hodowlą zwierząt. W ewidencji stanowisk archeologicznych znajduje się 19 obiektów pochodzących z tej epoki, są to osady i ślady osadnicze. Kolejne ślady archeologiczne pochodzą z okresu wędrówek ludów celtyckich oraz następnie germańskich. Według źródeł archeologicznych główna fala ludności słowiańskiej przybyła na te tereny około VI w. n.e. Od VII do X w. Ziemia Myśliborska stanowiła terytorium plemienne Pyrzyczan.

Okolo 960 roku całe Pomorze weszło w skład państwa Polan, następnie w skład księstwa zachodniopomorskiego. Prawdopodobnie na początku XIII w., okolice nad górną Myślą, czyli min. tereny gminy Nowogródek, korzystając z osłabienia księstwa zachodniopomorskiego przejęli Piastowie wielkopolscy, którzy sprowadzili na te tereny zakon Joannitów i Templariuszy. W roku 1232 Templariuszom nadano rozległe tereny (tysiąc łanów 1 łan to około 17 ha) nad dolną Myślą. Ówczesna lokalna metropolia zakonu Templariuszy znajdowała się w Chwarszczanach. W układzie pokojowym z 1261 roku zakon zrzekł się tych ziem na rzecz margrabiów Brandenburskich.

W roku 1298 Margrabia Albrecht II nadał dominikanom rozległe dobra ciągnące się aż po okolice Barlinka, wraz obszarami należącymi do dzisiejszej Gminy Nowogródek Pom. Dwa lata później następuje nadanie tegoż władcy rozległych dóbr z dorzecza Kłodawy cystersom Kołbackim, z przeznaczeniem na organizację filii klasztornej, która powstała w Mironicach. Objęło ono jeziora Karskie Wielkie i Karskie Małe wraz z Karskiem. Jest to okres rozwoju całej okolicy w XIII wieku w Karsku i Nowogrodzie powstają kościoły. W latach 1402 – 1454 okoliczne tereny posiadał zakon Krzyżacki a w 1454 roku nabył je elektor brandenburski. W latach 1618 –1648 przez Europę przetoczyła się wojna trzydziestoletnia. Dotknęła ona także teren dzisiejszej gminy. Na pewno ucierpiały Karsko, Trzcina, Nowogródek. Kolejne wojny, polsko-szwedzka, północna (1701-1721) i siedmioletnia (1756-1763) także nie omijają tych terenów. Od roku 1701 Ziemia myśliborska dostała się pod panowanie króla pruskiego Fryderyka Wilhelma I, w pierwszej połowie XVIII w powstał folwark w Kinicach. Od roku 1764 rozpoczęto oddzielać grunty chłopskie od folwarcznych oraz dokonano uwłaszczenia chłopów w dobrach państwowych. Na początku II wojny światowej był to teren typowo rolniczy. Ziemia uprawna podzielona była pomiędzy właścicieli folwarków i chłopów. Okres wojny upłynął stosunkowo spokojnie, do gospodarstw rolnych sprowadzono robotników przymusowych. Okolo 1 lutego 1945 roku wkroczyli Rosjanie. Po wojnie terenem gminy zarządzały Gromadzkie Rady narodowe w Karsku, Nowogrodzie i Sulimierzu, które 31. 12. 1971r. zostały połączone w Gromadzką

Radę Narodową z siedzibą w Nowogródku, aby 1 stycznia 1973 roku przekształcić się w Gminę Nowogródek w dzisiejszym kształcie. Po wojnie na jej terenie zostało zorganizowane szkolnictwo, ośrodki zdrowia, straże pożarne, biblioteki, milicja. Główną gałęzią gospodarki było nadal rolnictwo zarządzane teraz przez Państwowe Gospodarstwa Rolne, spadkobierców przedwojennej wielkiej własności rolnej.

Karsko - ma rodowód sięgający 2 połowy XIII wieku. Pierwsze pisemne wzmianki o miejscowości spotykamy w roku 1282. Ma związek z wielką własnością ziemską Klasztoru Cystersów w Kołbaczu. Karsko stanowiło bowiem jedną z 14 (lub 17) grangii klasztoru.

W 1535 roku został rozwiązany konwent cysterski w Kołbaczu, a Karsko stało się własnością margrabiego Jana z Kostrzyna. Sąsiedztwo dużych obszarów leśnych wyznaczyło Karsku rolę myśliwską (m.in. dziki, jelenie). Przyjeżdżali tu na polowania Hohenzollernowie, m.in. elektor Jan Jerzy, który w 1591 roku zaprosił do Karska dziewięciu książąt i hrabiów na łowy i... kazania wygłaszane przez kaznodzieję z dworu saskiego (z Drezna) Urbana Birnbauma.

Najstarszą budowlą w Karsku jest kościół zbudowany ze starannie obrobionych kostek granitowych na planie prostokąta. W średniowieczu był krótszy od obecnego od strony wschodniej o około 8 metrów.

W połowie XVI wieku, po kasacji dóbr klasztornych kościół przystosowano dla potrzeb liturgii protestanckiej.

W okresie wojny trzydziestoletniej (1618-1648) Karsko wraz z folwarkiem i kościołem zostały zniszczone. Po zakończeniu działań wojennych kościół przebudowano i w danej formie przetrwał bez większych zmian do końca XIX wieku. W 1899 roku, jak to wynika z daty widniejącej na chorągiewce, miała miejsce ponowna generalna przebudowa świątyni m.in. postawiono w miejscu barokowej, masywną kamienno-ceglaną

wieżę istniejącą do dziś.

Drugą najstarszą budowlą w Karsku są ruiny zamku myśliwskiego zwanego czasem „dworem renesansowym” lub „starą gorzelnią”. Zbudował go w latach 1620-1640 Graf Adam von Schwarzenberg - minister elektora brandenburskiego Jerzego Wilhelma. Zabudowa z muru pruskiego, miała charakter mieszkalny i była przeznaczona dla dworu księcia elektora w czasie polowań w lasach wokół Karska. Górował nad nią dwukondygnacyjny zamek myśliwski elektora, który był systematycznie niszczony w czasie wojen epoki: wojna trzydziestoletnia (1618-1648), Potop (1655-1657) i wojna północna (1700-1721). Po śmierci Schwarzenberga (1642 rok) majątkiem administrował w imieniu elektora brandenburskiego Valtiu Wernicke. Na tę sytuację zwrócił uwagę arcyksiążę Fryderyk II, gdy

po opuszczeniu więzienia w Kostrzynie wizytował domenę karską we wrześniu 1731 roku. Po pierwszej wizycie książę napisał do ojca Fryderyka Wilhelma, iż administrator domeny w Karsku jest dobrym gospodarzem, lecz należałoby założyć nowy folwark na miejscu spalonego lasu. Sporządzony kosztorys, dotyczący założenia folwarku z budynkiem gospodarstwa, przesłał 23.X.1731 r. do zatwierdzenia, uzyskując zgodę na budowę. Nowy folwark zbudowano po zachodniej stronie dawnego majdanu i istnieje po dzień dzisiejszy. Przy końcu wojny 7-letniej (1756-1763) dzierżawcą Karska był Franz Balthasar Schonberg von Brenkenhoff (minister Fryderyka II). Zmarł 21.05.1780 roku w Karsku. W 1927 roku pozostałość renesansowego dworu stała się gorzelnią, wykorzystywaną przez właściciela majątku - Ulrich Thilo.

Trzeci z kolei zabytek Karska - dwór barokowy został zbudowany w roku 1755. Pełnego brzmienia

nazwiska fundatora niestety nie udało się, jak do tej pory, zidentyfikować. Był i jest to obiekt parterowy. Budynek jest otoczony 3 hektarowym parkiem, w którym rosną lipy, klony, kasztanowce i dęby - wśród nich dwa pomnikowe 200-letnie okazy: dąb zwany "Chocholem" i lipa zwana "Brzęczadłem". Na początku XX wieku przystąpiono do remontu i rozbudowy barokowego budynku.

Ostatni dzierżawca z rodziny Thilo wraz ze swoją francuską żoną władał majątkiem w Karsku do czasów II wojny światowej.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków:

	obiekt	nr rejestru
1.	dwór z 1755 r.	243
2.	dwór z XVII w.	757
3.	kościół	126
4.	park dworski	239/78

źródło: Zachodniopomorski Rejestr Zabytków

Ważnymi obiektami istniejącymi dziś na terenie miejscowości Karsko są:

- a) Poczta
- b) Kościół
- c) Częściowa kanalizacja
- d) Oczyszczalnia ścieków
- e) Przystanek autobusowy

- f) Wodociąg
- g) Ośrodek Zdrowia
- h) Biblioteka
- i) Szkoła Podstawowa
- j) Gimnazjum
- k) Przedszkole
- l) Wiejski Ośrodek Kultury
- m) Dom Strażaka

Zestawienie wartości kulturowych miejscowości Karsko prezentuje poniższa tabela:

obiekt	miejscowość Karsko
kościół	tak
kaplica	tak
pałac, dwór	tak
zabudowa komunalna	tak
zabudowa gospodarcza	tak
parki	tak
pomniki przyrody	tak
cmentarz	tak
mury	nie
obiekty wpisane lub planowane do wpisu do rejestru zabytków	tak
remiza	tak
świątlica	tak
biblioteka	tak

źródło: opracowanie własne

3. Analiza zasobów miejscowości

Inwentaryzacja zasobów społecznych

Ludność

Karsko to duża wieś położona w Gminie Nowogródek Pomorski nad Jeziorem Karsko Wielkie, osiem kilometrów na wschód od drogi krajowej nr 3. Na podstawie danych pochodzących z ewidencji ludności Urzędu Gminy w 2009 roku miejscowa populacja liczyła 1158 osób. Oznacza to, że miejscowość Karsko zamieszkiwana jest przez 1/3 wszystkich mieszkańców Gminy Nowogródek Pomorski.

Poniżej przedstawiono w tabeli zmiany demograficzne w miejscowości Karsko w ciągu ostatnich lat.

wyszczególnienie	1995	2000	2003	2006	2009
ogółem	1137	1167	1158	1146	1158

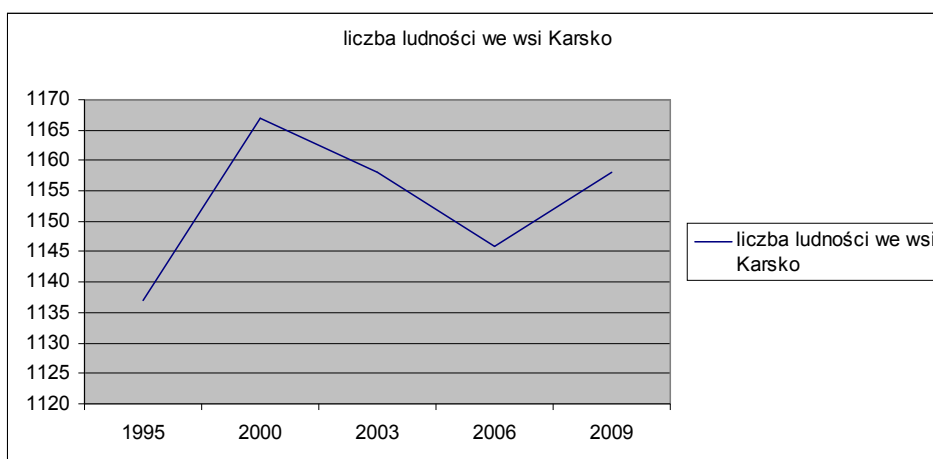
źródło danych: dane z Urzędu Gminy Nowogródek Pomorski

Na podstawie tabeli daje się odczytać wznoszący trend demograficzny. Wykres został oparty na danych liczbowych z lat 1995 – 2009. Wznosząca się sinusoida świadczy o stabilizowaniu się trendu związanego z powolnym przyrostem liczby mieszkańców.

Regułą jest, że stolicami Gmin i Województw są miejscowości najsilniejsze pod względem demograficznym. Wyjątek w tej sferze stanowi Gmina Nowogródek Pomorski, której stolica gminy nie jest największą miejscowością, wobec czego ulega stopniowej marginalizacji na korzyść Karska.

W Karsku znajduje się więcej sklepów, firm prywatnych i gospodarstw rolnych niż w stolicy gminy – Nowogrodzku Pomorskim. W Karsku lokalizują się także placówki oświatowe skupiające największą liczbę uczniów, w tym jedyne w Gminie gimnazjum. W Karsku znajduje się także jedyna w Gminie oczyszczalnia ścieków. Wobec powyższego Karsko jako największy rynek pracy ma zdecydowanie największą siłę przyciągania z wszystkich miejscowości w Gminie Nowogródek Pomorski. Znajduje to wyraz we wznoszącym trendzie demograficznym. Faktem jest, że w chwili obecnej szczegółowe ujęcie trendów demograficznych jest bardzo trudne do realizacji. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest powszechne zaniedbywanie obowiązku meldunkowego wynikającego z Ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych. Należy jednak dodać, że czynniki niemierzalne w lokalnej demografii są prawdopodobnie zbliżone do trendów ogólnopolskich, charakterystycznych dla miejscowości o danej liczbie mieszkańców oraz o takiej samej lub zbliżonej funkcji. Wyraźnym trendem ogólnopolskim jest czasowa migracja zarobkowa pojedynczych członków rodzin do krajów skandynawskich oraz na wyspy brytyjskie. Migracja ta jest trudna do oszacowania, ponieważ żadna instytucja nie prowadzi stosownych statystyk. Należy jednak założyć, że mieszkańcy Karska w skłonności do poszukiwania czasowych źródeł finansowania poza granicami kraju nie odbiegają od przeciętnej ogólnokrajowej. Dlatego też należy ostrożnie założyć fakt migracji, bez podania konkretnych danych.

źródło danych: dane z Urzędu Gminy Nowogródek Pomorski

Mieszkańcy nieposiadający zatrudnienia w lokalnych firmach (19 firm), nie operujący w rolnictwie (73) mają możliwość dojazdu do innych większych miejscowości. Takiej sytuacji sprzyjają

dogodne połączenia komunikacyjne oraz niewielka odległość od miast: Barlinek 14km, Gorzów Wielkopolski 25km, Myślibórz 17 km. Osoby nie posiadające własnego środka transportu mogą korzystać z autobusów PKS oraz usług innych prywatnych przedsiębiorstw transportowych.

Poniżej przedstawiono zestawienie osób bezrobotnych na tle Powiatu Myśliborskiego. Stan na miesiąc wrzesień 2008r. Zestawienie dotyczy tzw. „**wskaźnika bezrobocia**”, czyli wg definicji WUP „procentowego udziału liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym”.

G / MiG	bezrobotni ogółem	kobiety	mężczyźni	wskaźnik bezrobocia
G. Boleszkowice	93	66	27	5,0%
G. Nowogródek Pom.	112	79	33	5,4%
MG Barlinek	707	424	283	5,4%
MG Dębno L.	787	570	217	5,9%
MG Myślibórz	1022	567	455	7,5%
Powiat Myśliborski	2721	1706	1015	6,2%

źródło: dane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie

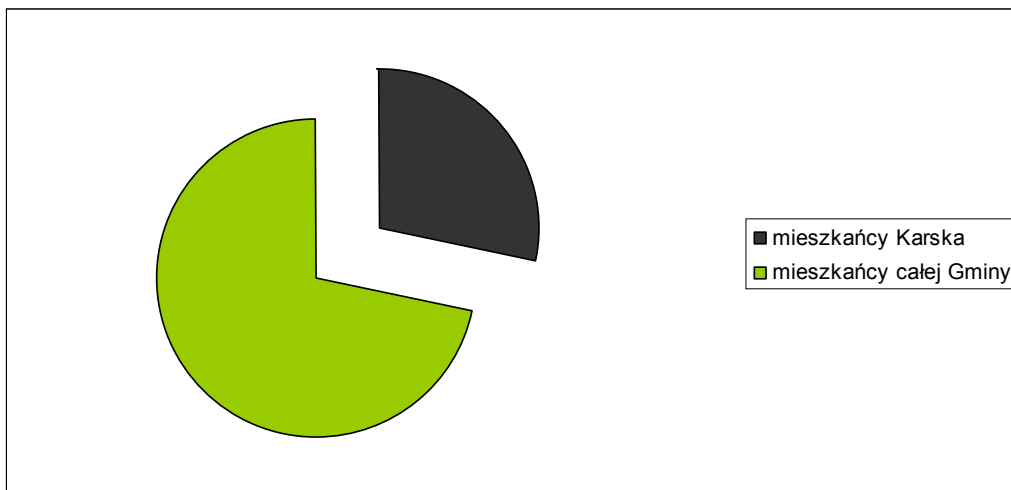
Na terenie Powiatu Myśliborskiego stopa bezrobocia w miesiącu wrześniu 2008 roku wynosiła 12,2 %.

„**Stopa bezrobocia**” w definicji wg WUP to „procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (tzn. pracującej i bezrobotnej)”.

Wg statystyk Urzędu Gminy Nowogródek Pomorski, w roku 2009 w Gminie Nowogródek Pomorski zarejestrowanych było 190 bezrobotnych.

	liczba mieszkańców (2009r.)
Karsko	1158
Gmina Nowogródek Pomorski	3 290

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych z WUP oraz UG Nowogródek Pom.

Aby pomóc w problemach różnej skali Gmina powołała Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w miejscowości Nowogródek Pomorski. Ośrodek ten spełnia swoje zadania statutowe udzielając świadczeń i zasiłków mieszkańcom Gminy, także zamieszkującym miejscowość Karsko.

Tabela przedstawia liczbę rodzin objętych pomocą społeczną we wsi Karsko:

wyszczególnienie	2009
Ogółem	33

źródło: dane Gminy Nowogródek Pomorski

Skala istniejących problemów, co roku jest niemalże ta sama. Notowanym zjawiskiem jest konieczność dożywiania rodzin, w tym dzieci a także świadczenie w zakresie udzielenia jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, która weszła w życie w roku 2006. Prowadzone w terenie rozmowy z mieszkańcami Karska, a także całej Gminy pozwalają trafnie diagnozować stan obecny i eliminować zjawiska niezasadnego udzielania świadczeń społecznych. Dzięki temu środki pieniężne nie są marnotrawione, a trafiają w odpowiednie ręce, które faktycznie tej pomocy potrzebują. Wsparcie dla najuboższych jest sprawą niezwykle delikatną, ponieważ Karsko jest typową wsią „popegerowską”, której mieszkańcy szczególnie dotkliwie poczuili niekorzystne dla siebie skutki przemian gospodarczych i ustrojowych dokonanych po roku 1989.

3.1.2 Szkolnictwo

Na terenie gminy funkcjonuje Zespół Placówek Oświatowych, który administruje Szkołami Podstawowymi w Karsku i Nowogrodzie Pomorskim oraz Gimnazjum w Karsku. W Karsku i Nowogrodzie działają także przedszkola, w których pod opieką pozostawianych jest odpowiednio 46 (łącznie z klasą 0) i 25 (klasy 0) przedszkolaków. Kadra nauczycielska liczy 40 nauczycieli, administracyjna 5 osób, techniczna 10 osób. Infrastruktura edukacyjna obejmuje Szkoły Podstawowe w Karsku i Nowogrodzie.

W złym stanie jest natomiast przedszkole w Karsku, w budynku którego znajduje się także biblioteka. W sąsiedztwie szkoły i przedszkola w Karsku znajduje się nowy budynek gimnazjum, którego ukończenie pozwoliło rozwiązać problemy z infrastrukturą oświatową.

Na terenie wsi Karsko znajdują się następujące placówki szkolne:

- ✓ Szkoła Podstawowa im. Hansa Chrystiana Andersena (162 uczniów)
Szkoła podstawowa została otwarta w dniu 01 września 1945 roku w niemieckim budynku szkolnym (budynek tzw. GOK-u przy kościele).
- ✓ Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II (140 uczniów)

Publiczne Gimnazjum w Karsku powstało w 1999 roku. Od roku szkolnego 2003/2004 wspólnie ze Szkołą Podstawową w Karsku i Szkołą Podstawową w Nowogrodku Pomorskim gimnazjum weszło w skład Zespołu Placówek Oświatowych. Początkowo zajęcia odbywały się w budynku Szkoły Podstawowej w Karsku. W lutym 2008 roku szkoła przeniosła się do nowego, przestronnego budynku gimnazjum. Szkoła posiada: pracownię przedmiotową, świetlicę, kuchnię ze stołówką oraz dwie pracownie informatyczne z szerokopasmowym dostępem do Internetu. Uczniowie mają dostęp do Internetu w czasie zajęć pozalekcyjnych. Do gimnazjum uczęszcza corocznie około 160 uczniów w 8-9 oddziałach, a opiekę dydaktyczno-wychowawczą sprawuje kilkunastu nauczycieli. Duża część uczniów jest dowożona z pobliskich wsi: Nowogródek Pomorski, Giżyn, Golin, Kinice, Łubianka, Parzeńsko, Rataje, Rokitno, Sołacz, Sucha, Sumiak, Świątki, Trzcina, Ulejno i Więclaw.

✓ Gminne Przedszkole w Karsku

Przedszkole znajduje się w złym stanie technicznym. Budynek przedszkola jest dzielony wspólnie z Biblioteką.

Placówki oświatowe we wsi Karsko:

placówka szkolna	liczba uczniów
Szkoła Podstawowa im. im. Hansa Chrystiana Andersena	162
Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II	140
Gminne Przedszkole w Karsku	46 łącznie z klasą „0”)

źródło danych: dane z Urzędu Gminy Nowogródek Pomorski

3.1.3 Obsługa ludności

Miejscowość Karsko jest wsią sołecką. Urząd Sołtysa aktualnie sprawuje Pan Izidor Rzepecki. W Karsku funkcjonuje również Rada Sołecka. Na terenie Karska jest także zlokalizowany urząd pocztowy, oraz Ośrodek Zdrowia. Osoby ubogie, bierne i niezaradne życiowo mogą korzystać z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim. W Karsku znajduje się także biblioteka publiczna. Mieszkańcy wsi w sprawach administracyjnych wg właściwości miejscowej kierują się do UG w Nowogrodku Pomorskim. Urząd Wójta sprawuje obecnie Pan Tomasz Pietruszka.

3.1.4 Kultura, sport i turystyka

Kultura

Na terenie miejscowości działa Wiejski Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Karsku – WOK; Liczba osób korzystających z Gminnej Biblioteki Publicznej i prognoza czytelnictwa na lata 2004-2010.

Lata	Liczba czytelników	Prognoza czytelnictwa	
		lata	liczba czytelników
1999	439	2004 - 2005	597
2000	488	2005 - 2006	633
2001	506	2006 - 2007	670
2002	530	2007 - 2008	710
2003	563	2008 - 2009	753
2004 –(do listopada)	569	2009 - 2010	799

źródło: Strategia Gminy Nowogródek

Na terenie Karska działa także Ochotnicza Straż Pożarna składająca się 27 członków oraz 18 członków drużyn młodzieżowych. Ważną organizacją z lokalnego punktu widzenia jest także Krajowe Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich w Karsku, które powstało w roku 2004. Stowarzyszenie prowadzi działalność na rzecz środowiska lokalnego organizując lokalne imprezy takie jak Dzień Niepodległości czy wigilia dla samotnych. Dzięki inicjatywie Stowarzyszenia udało się zintegrować społeczność wsi i zmodernizować plażę na Jeziorze Karsko Wielkie. Działalność popularyzującą miejscowość Karsko prowadzi Towarzystwo Przyjaciół Karska i Okolic, którego jednym z wielu celów statutowych jest rozwój świadomości obywatelskiej i kulturowej, promocja, podejmowanie inicjatyw kulturalnych oraz podniesienie poziomu kultury i oświaty. Dodatkowo czynnikiem kulturotwórczym na terenie miejscowości Karsko pozostaje Rada Sołecka oraz cztery funkcjonujące koła łowieckie: 4 koła łowieckie: Diana, Szarak, Artemida oraz Nadleśnictwo Barlinek.

Sport

Na terenie wsi Karsko funkcjonuje Klub Sportowy Piast Karsko.

Klub piłkarski LZS Piast Karsko został założony w roku 1954 przez Adolfa Popławskiego i Ryszarda Rzepeckiego. Pierwotnie rozgrywki były prowadzone na boisku przy ulicy Gorzowskiej. W roku 1988 przeprowadzono remont płyty boiska Piasta. W tym czasie powstała także nowa szatnia. W przeznaczonym do rozbiórki budynku hydroforni przy ul. Gorzowskiej działacze oraz zawodnicy stworzyli

miejsce do podejmowania gości, sędziów oraz przechowywania sprzętu sportowego. W roku 2003 z powodu rozpoczęcia budowy gimnazjum obejmującego teren dotychczasowego boiska, zostało ono przeniesione na ul. Pionierów. Jego inauguracja miała miejsce 2.05.2003 r. w meczu derbowym

z Merkurym Nowogródek Pom. W chwili obecnej klub posiada trzy sekcje piłkarskie: drużynę seniorów, juniorów i trampkarzy, których trenują: Marcin Drobnia, Grzegorz Kowal i Wiesław Klepacz.

Turystyka

Miejscowość Karsko posiada wiele autów, które można wykorzystać jako magnes dla obecnych oraz potencjalnych turystów. Jednym z największych atutów Karska jest atrakcyjne położenie oraz dogodne skomunikowanie. Obszary wokół Karska wyróżniają się dużym urozmaicheniem rzeźby terenu, obecnością licznych pagórkowatych wzniesień i podmokłych obniżen wypełnionych przez śródpolne

oczka i torfowiska. Leżą one przeważnie na wysokości 70-80 m n.p.m. Wyżej wyniesione są jedynie wzgórza polodowcowych moren czołowych. Cały krajobraz urozmaicają piękne, czyste i malowniczo położone jeziora, wśród, których największe to znajdujące się w odległości 1 km od wsi, Jezioro Karskie Wielkie. Jest to polodowcowe jezioro rynnowe, którego cechą charakterystyczną jest jego znaczna długość (3 km) przy stosunkowo małej szerokości (1 km). Nad jeziorem mieści się ośrodek kampingowy z plażą i przystanią kajakową.

Powierzchnia jeziora wynosi około 151 ha, a maksymalna głębokość 15 m. Swój początek bierze tu, płynąca w głębokich jarach rzeka Kłodawka, będąca dopływem Warty. Łagodnie opadające plaże stwarzają doskonałe warunki do kąpieli i wypoczynku zarówno dorosłym jak i tym najmłodszym. W jeziorze i na przyległym do niego obszarze występują chronione i zagrożone siedliska fauny i flory. Spotkać tu można: zaskrońce, małże, żaby, traszki, perkozy, łabędzie, bąki i inne, a brzegi jeziora w okolicach Karska porasta bujnie szuwar kłociowy, zaliczany na Pomorzu do roślin narażonych

na wymarcie. Na udane połowy mogą liczyć też miłośnicy wędkarstwa, gdyż występują tu liczne gatunki ryb m.in.: płocie, leszcze, okonie, szczupaki i sandacze. Nieodłącznym elementem krajobrazu Karska i jego okolic jest las, ponieważ miejscowość znajduje się na skraju Puszczy Barlineckiej w otulinie Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Na obszarach tych występują buczyny, gdyż Pomorze Zachodnie jest główną krainą buka zwyczajnego. Często spotykanym na tych terenach typem lasów są również bory sosnowe, sadzone jako lasy gospodarcze. Kompleksy leśne tego regionu są ostoją dzikiej zwierzyny. Jest tu wiele: jeleni, saren, dzików i zajęcy oraz innych drobnych zwierząt. W sezonie letnim można także wybrać się na zbiory jagód, malin, natomiast ciepła złota jesień uciechy

miłośników grzybobrania. W odległości kilku kilometrów od Karska, na terenie Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego znajduje się rezerwat biocenotyczno-faunistyczny "Markowe Błota" o powierzchni 193 ha. Rezerwat tworzą bagna położone w Puszczy Barlineckiej, które są doskonałym miejscem do gniazdowania: bielika, kobuza, puchacza, żurawia i gągoła.

W Karsku odnajdziemy także pomniki przyrody, w szczególności w parku dworskim o powierzchni 2,2 ha. Na terenie parku Znajdują się tu dwie aleje kasztanowca - 56 okazów i aleja grabowa - 51 okazów, lipa szerokolistna o obwodzie 416 cm i wysokości 25m. Dodatkowe okazy tworzy klon zwyczajny, wiąz szypułkowy, buk i topola czarna. Najciekawszymi drzewostanami jest Dąb "Chochol" (wys.25 m, obw.550 cm) i lipa "Brzęczadło" (wys.25 m, obw. 370 cm). Opodal XVIII- wiecznego dworku barokowego w Karsku rośnie także „Stary cis” uszkodzony w czasie II wojny światowej przez pocisk artyleryjski. Ponadto ściśłą ochroną objęto gniazdo orla bielika na około 100-letniej sośnie rosnącej w Karsku.

Dużym atutem Karska są też atrakcyjne obiekty architektoniczne:

- ✓ **Kościół pw. św. Antoniego z XIII w.** (wpisany do rejestru zabytków - nr 126) jest najstarszą budowlą w Karsku. Wzniesiony w okresie średniowiecza kościół był krótszy od obecnego od strony wschodniej o około 8 metrów. Konstrukcję założono na tradycyjnym planie prostokąta przy użyciu tradycyjnego, miejscowego budulca - starannie obrobionych kostek granitowych.

Pierwotny wygląd kościoła z tego pierwszego okresu jest trudny do ustalenia ze względu na późniejsze przebudowy. W opracowaniach historycznych podawane są informacje, iż w okresie wojny trzydziestoletniej (1618-1648) Karsko wraz z folwarkiem i kościołem zostały zniszczone. W połowie XVI wieku, po kasacji

dóbr klasztornych cystersów kościół przystosowano dla potrzeb liturgii protestanckiej. Odbudowa ze zniszczeń wojennych spowodowała istotne zmiany konstrukcyjne: budowa wieży przy elewacji zachodniej, utrzymanej w formach barokowych, zwieńczona cebulastym hełmem i latarnią. W tym samym czasie powstała nowa wieżba dachowa, która przetrwała do dziś. Tak ukształtowany kościół przetrwał zapewne bez większych zmian do końca XIX wieku. Wówczas, w 1899 roku, jak to wynika z daty widniejącej na chorągiewce, miała miejsce generalna przebudowa świątyni. Polegała ona na zburzeniu ściany wschodniej i przedłużeniu nawy o 8 metrów w kierunku wschodnim. Nową część wzniesiono z nieregularnych głazów narzutowych wskazujących wyraźnie na miejsce dobudowy. W elewacjach zmieniono wszystkie otwory okienne, powiększając je i nadając im formy neogotyckie. Stojącą przy elewacji południowej

kruchniętą rozebrano, a na jej miejscu zbudowano nową - neogotycką. Podobnie uczyniono z wieżą, stawiając w miejscu barokowej, masywną kamienno-ceglaną wieżę istniejącą do dziś.

- ✓ **Ruiny zamku myśliwskiego z XVII w.** (obiekt wpisany do rejestru zabytków - nr 757) jest drugą najstarszą budowlą w Karsku. Obiekt został zbudowany w pierwszej połowie XVII wieku przez Adama von Schwartzberga - ministra elektora brandenburskiego Jerzego Wilhelma. Zabudowa miała charakter mieszkalny i była przeznaczona dla dworu elektora w czasie polowań w lasach wokół Karska. Budynki były parterowe, podpiwniczone, z kalenicą (dach) na jednym poziomie, z ośmioma wejściami i czterema wystawkami w każdym skrzydle bocznym, bramą niesymetrycznie umieszczoną w skrzydle środkowym, zaopatrzonym w cztery wejścia i sześć wystawek. Za tym właśnie skrzydłem górował nad otoczeniem zamek myśliwski elektora. Widoczne są dwie kondygnacje budynku, trzy cylindryczne baszty w fasadzie z dwoma wystawkami, wysuniętymi z dachu dwuspadowego. Poważne zniszczenie zamku musiało nastąpić po 1635 roku u schyłku wojny trzydziestoletniej (1618-1648). Odejście dzierżawcy Schwartzberga, pożogi wojenne, nowy kierunek stosunków ekonomiczno-politycznych w elektoracie brandenburskim odbiło się ujemnie na interesującym nas obiekcie. W sumie, jaka siedziba domeny w rozbudowanej administracji pruskiej tamtego okresu, dwór nie przedstawiał wartości. W czasie wojny 7-letniej (1756-1763) renesansowy dwór uległ dalszej dewastacji. Wojska rosyjskie rozbiły wszystkie okna, zamki i wszelkie elementy żelazne. Dach przeciekał powodując zarwanie stropów i runięcie jednej baszty narożnej. Pod koniec XIX wieku zamek przerobiono na gorzelnię. Wg zapisków, jeszcze w 1927 roku pozostałość renesansowego dworu nadal funkcjonowała jako gorzelnia – własność Ulricha Thilo von Fiskus. Brak konserwacji doprowadził do coraz większej ruiny. Po II wojnie światowej do użytku, jako magazyn, nadawała się jeszcze część parteru i część piwnic. Dziś już żadna część obiektu nie nadaje się do użytku. Całość popada każdego dnia w coraz większą ruinę.
- ✓ **Dwór barokowy z XVIII w.** (wpisany do rejestru zabytków - nr 243) został on zbudowany w roku 1755 w stylu barokowym. Dwór, częściowo podpiwniczony, wzniesiony został jako skromna parterowa budowla z amfiladowym rozkładem pomieszczeń i przykryta mansardowym dachem. Bryła obiektu jest charakterystyczna dla siedzib szlacheckich, jakie w XVIII wieku budowano na terenie Brandenburgii i Pomorza. Na początku XX wieku przystąpiono do remontu i rozbudowy barokowego budynku. W okresie tym do północno-wschodniej elewacji dworu dobudowano werandę a przed fasadą, wybudowano taras. Pod tarasem wybudowano nowe piwnice z wejściem od strony fasady. Poddasze adaptowano na cele mieszkalne wykonując lukarny, w których umieszczono okna doświetlające wnętrza. W tym samym czasie wybudowano we wnętrzu północno-wschodnią klatkę schodową. Elewację dworu ozdobiono

sztukateriami, nadając budynkowi obecnego wystroju architektonicznego. Ściany dworu wzniesiono z cegły ceramicznej. Weranda podobnie jak właściwa część obiektu została założona na planie wydłużonego prostokąta. Front skierowany jest w kierunku południowo-wschodnim. Wejścia do rezydencji umieszczone zostały pośrodku ścian długich. Na osi fasady usytuowany jest płytki piętrowy ryzalit zwieńczony trójkątnym tympanonem. Na piętrze ryzalitu jak i przy obu ścianach szczytowych ulokowano pomieszczenia mieszkalne. Występują one również na pozostałej powierzchni mansardy. Ryzalit poprzedzony jest wcześniej wspomnianym tarasem. Elewacje opracowane są w sposób symetryczny. Podzielone

rytmicznie rozmieszczonymi otworami prostokątnych wejść i okien ujętych opaskami i nadprożami. Naroża dworu zostały ujęte płaskimi pilastrami, na które nałożone są wtórnie dekoracje sztukatorskie w formie plaketek z motywami dzwonków (kampanula).

Podobne dekoracje występują na pilastrach

werandy. Pod tarasem i ryzalitem znajdują się piwnice przykryte stropami w postaci opartych na stalowych belkach stropowych płyt (tzw. stropy Kleina). Pod południowo-zachodnią częścią dworu występują dwie piwnice przykryte stropami kolebowymi. Posadzki w piwnicach są ceglane i betonowe. Pod północno-wschodnią częścią budynku prawdopodobnie podpiwniczenia nie ma. Zachowany obecny układ wnętrza części dworu jest wtórny w stosunku do stanu pierwotnego. Przebudowana została sień północno-wschodnia wraz ze schodami, przyległe doń pomieszczenia w trakcie frontowym oraz sala balowa. Sala ta została powiększona o jedną oś okienną, od strony północno-wschodniej. Pierwotnie mieściła się w szerokości ryzalitu frontowego. Oryginalne wielkości posiadają pomieszczenia po południowo-zachodniej stronie bocznej klatki schodowej oraz korytarz pokryty sklepieniem kolebkowym usytuowany przy wejściu na werandę.

Ściany we wnętrzach z okresu osiemnastowiecznego etapu budowy zbudowane są w konstrukcji ryglowej. Na parterze występują parkiety i podłogi deskowe. Oryginalne posadzki barokowe z klepek układanych w romby z motywami rozetek zachowały się (bardzo zły stan) w sieni i niektórych pokojach na parterze dworu. W sumie z historycznego wystroju wnętrza poza schodami i posadzkami pozostały dwa kominki, sztukaterie sufitowe i boazerie. Najcenniejszym elementem wyposażenia jest kominek w jednym z pomieszczeń usytuowanych od strony frontu w obrębie ryzalitu. Wykonany jest z czerwonego marmuru, zachował się w formie obudowy prostokątnego paleniska. Drugi kominek zachowany w sieni południowo-

zachodniej jest obecnie zakryty - widoczna jest tylko górna płyta paleniska wykonana również z czerwonego marmuru. Sztukaterie sufitowe w formie prostych zwierciadlanych faset i rozetek znajdujemy w pięciu pomieszczeniach na parterze oraz w holu z klatką schodową. Fasety są pozostałością osiemnastowiecznej budowy dworu, natomiast rozetki zostały zamontowane wtórnie. Taki wystrój musiał występować również w sali balowej i we wnętrzach w północno-wschodniej części budynku. Innym rodzajem wystroju, również ciekawym, są szafy ściennie i boazerie. Te ostatnie zachowały się jedynie we wnętrzu sieni południowo-zachodniej. Wykonane są z drewna, płycinowe - niestety pomalowane farbą olejną. W trzech pomieszczeniach na parterze możemy podziwiać szafy ściennie. Najciekawszą formę ma szafa w pomieszczeniu w narożniku zachodnim.

- ✓ **Park pałacowy i pomniki przyrody** (wpisany do rejestru zabytków - nr 239/78) Tuż obok barokowego dworu znajduje się 3 hektarowy park. Przed fasadą znajduje się owalny gazon, w którego pobliżu rosną lipy, klony, kasztanowce i dęby - wśród nich trzy pomnikowe, 200-letnie okazy: dąb szypułkowy zwany "Chochołem" o obwodzie 450 cm, lipa szerokolistna zwana "Brzęczadłem" o obwodzie 330 cm i kasztanowiec biały o obwodzie 360 cm. Na uwagę zasługują także wiąz górski (390 cm), grab pospolity (240 cm) oraz jesion wyniosły odm. zwisająca i sosna wejmutka. Po północno-zachodniej stronie rezydencji rozciąga się parter ogrodowy, na który schodzi się schodkami. Pośrodku parteru znajduje się okrągła fontanna o średnicy 4 m. Dziś niestety prawie niewidoczna. Od fontanny niedaleko już do ruin renesansowego zamku, na wysokości którego znajduje się kępa starodrzewia połączona ze smugą drzew rosnących wzdłuż wschodniej granicy parku. Kompozycja parku datowana na początek XX wieku, zachowana jest w stanie zbliżonym do pierwotnego. Posiada cechy ogrodu modernistycznego. Zawiera około 40 gatunków drzew i krzewów. Według ekspertyzy z 1977 roku wiek drzew szacuje się na 70 - 119 lat. Poza tym naliczono ok. 260 sztuk drzew o obwodzie 25 cm. Zatarty jest jednak historyczny układ dróg i ścieżek. Zadrzewienie parku ma charakter krajobrazowy i ochronny, stanowi kępę wysokiej zieleni na terenie wsi.
- ✓ **Dwór nadleśnictwa z XVIII wieku** (proponowany do rejestru zabytków) - budynek lokalizuje się w północnej części wsi, na wyniesieniu terenu przy ulicy Mieszka I nr 40, posiada cechy dworku barokowego z XVIII wieku. Jest to parterowy obiekt z mansardą, dach jest siodłowy, na krańcach ścięty. Na ścianach zauważymy boniowanie tynku. Jest to na pewno cenny obiekt o cechach stylowych, ze skromnym detalem. Natomiast jego ceglane i ryglowo-ceglane zabudowania gospodarcze tworzące zwartą czworoboczną zagrodę wzniesiono w 4 ćwierci XIX wieku. Odznaczają się one walorami kulturowymi. Przed dworkiem rosną dwie stare lipy i uszkodzony przez pocisk około 200-letni cis.

- ✓ **Gorzelnia z początku XX wieku** (projektowany dom kultury) Przy ulicy Ogrodowej, w centralnej części wsi zlokalizowany jest obiekt murowanej gorzelni wzniesionej w 1 ćwierci XX wieku przez sześciu gospodarzy z Karska. Obecnie trwają przygotowania do zaadaptowania tego budynku na dom kultury z zachowaniem jego historycznego wystroju i wyposażenia.
- ✓ **Cmentarz wiejski** przy ulicy Gorzowskiej został założony w połowie XIX wieku. Jest zlokalizowany na południowy-wschód od zwartej zabudowy Karska. Pierwotna kaplica cmentarna i poniemieckie nagrobki zostały splantowane po II wojnie światowej. Widać to wyraźnie w pierwszej części obiektu. Zachowały się tylko nieliczne przykłady historycznych nagrobków i grobowców. Nową kaplicę wzniesiono niedawno. Drugą część cmentarza stanowią groby przybyłych po II wojnie światowej na te tereny mieszkańców.

Klimat

Klimat w miejscowości jest typowy dla zachodniej części Pojezierza Pomorskiego. Według Atlasu Klimatycznego Polski oraz danych statystycznych parametry klimatu kształtują się następująco:

- opady roczne wynoszą 600-650 mm, przy maksimum opadów przypadającym w okresie letnim
- pokrywa śnieżna zalega ok. 50 dni
- średnia temperatura stycznia to - 1,5o C
- średnia temperatura lipca to 17,5o C
- średnia temperatura roczna kształtuje się na poziomie 8,2o C
- okres wegetacji trwa ok. 218 dni

3.2 Inwentaryzacja zasobów technicznych

W skład infrastruktury technicznej gminy wchodzi wszelkiego rodzaju sieci uzbrojenia terenu tworzące funkcjonalną, spójną całość. Istotnym czynnikiem jest również stan układu komunikacyjnego w układzie urbanistycznym.

Dzisiejszy układ przestrzenny w obrębie zabudowań wsi jest analogiczny do historycznego. Ulice są częściowo pokryte tradycyjnym brukowcem, wśród nieruchomości jest bardzo dużo przykładów tradycyjnej zabudowy z przełomu XIX i XX wieku.

W Karsku znajdują się 73 gospodarstwa rolne.

Podział gospodarstw ze względu na powierzchnię:

powierzchnia (ha)	liczba gospodarstw
0 – 5	55
5 - 10	7
10 - 15	3
15 - 20	0
20 - 50	3
50 - 100	2
powyżej 100 ha	3

źródło danych: dane z Urzędu Gminy Nowogrodek Pomorski

Należy się liczyć z notowaniem w następnych latach spadku liczby najmniejszych gospodarstw rolnych. Spowodowane jest to stałym osłabianiem się funkcji rolniczej. Na terenie miejscowości Karsko zarejestrowaną działalność gospodarczą posiada dziewiętnaście podmiotów gospodarczych:

- ✓ działalność związana z usługami ogólnobudowlanymi (zatrudnione 1 osoba)
- ✓ wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych (1 osoba)
- ✓ pomoc społeczna bez zakwaterowania (1 osoba)
- ✓ zakład handlowo – usługowy (1osoba)
- ✓ sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy wysyłkowe lub Internet (1 osoba)
- ✓ realizacja projektów budowlanych (1 osoba)
- ✓ niepubliczne sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych (1osoba)
- ✓ sklep spożywczo – przemysłowy (3osoby)
- ✓ demontaż wyrobów zużytych (1osoba)
- ✓ działalność związana z usługami budowlanymi (1osoba)
- ✓ działalność związana z usługami budowlanymi (1osoba)
- ✓ zakład ogólnobudowlany (3 osoby)
- ✓ działalność usługowa związana z leśnictwem (1osoba)
- ✓ sklep spożywczo - przemysłowy (2 osoby)
- ✓ usługi transportowe (1 osoba)
- ✓ sklep spożywczo – przemysłowy (1 osoba)
- ✓ sklep spożywczo – przemysłowy (1 osoba)
- ✓ sklep spożywczo – przemysłowy (1 osoba)
- ✓ przedsiębiorstwo usługowo – handlowe (1 osoba)

3.2.2 Drogi

Karsko jest miejscowością, której układ architektoniczny podporządkowany jest wytyczonym ciągom jezdny. Zabudowania mieszkalne i gospodarcze lokalizują się wzdłuż dróg wiodących.

Przez wieś Karsko przebiegają następujące drogi powiatowe:

- ✓ nr 2116Z Staw – Karsko (ulica Mieszka I) – Płonno do DW 151,
- ✓ nr 2113Z Nowogródek Pomorski - Karsko (ulica Mieszka I, ulica Gorzowska) – Łubianka (Gmina Barlinek),
- ✓ nr 2145Z Kinice – Karsko,

Drogi gminne:

- ✓ nr 1124006 Karsko – Parzeńsko (4,0 km)
- ✓ nr 1124015 Karsko Ulica Ogrodowa (0,6 km)
- ✓ nr 1124016 Karsko ulica Polna (0,3 km)
- ✓ nr 1124017 Karsko – Danków przez Słowicze (2,288 km)

3.2.3 Gazyfikacja

We wsi Karsko mieszkańcy są zaopatrywani jedynie w gaz butlowy, powszechnie dostępny.

3.2.4 Wodociągi i kanalizacja

Miejscowość Karsko jest zaopatrywana w wodę za pomocą wodociągu zbiorowego eksploatowanego przez ZKUWiM Gorzów Wielkopolski. Wydajność eksploatacyjna ujęcia wody wynosi 70 m³/h.

W Karsku znajduje się jedyna w Gminie Nowogródek Pomorski oczyszczalnia ścieków pracująca w technologii mechaniczno – biologicznej. Oczyszczalnia obsługuje jedynie osiedle mieszkaniowe w Karsku w rejonie ulicy Pionierów, które jest także skanalizowane. Pozostała część miejscowości nie posiada kanalizacji, ścieki gromadzone są w przydomowych zbiornikach bezodpływowych. Oczyszczalnia została w roku 2005 zmodernizowana. W chwili obecnej opracowywany jest projekt kanalizacji obejmującej całą miejscowość Karsko.

3.2.5 Gospodarka odpadami

Na terenie wsi Karsko i całym obszarze Gminy nie istnieje sortownia, zakład przeróbki bądź utylizacji odpadów ani wysypisko śmieci. Uprzednio działające wysypisko w Gminie Nowogródek o powierzchni 1,4 ha zostało już zapełnione. W chwili obecnej wszystkie odpady przewożone są z obszaru gminy do czynnego wysypiska w miejscowości Dalsze w Gminie Myślibórz.

3.2.6 Telefonizacja i Internet

Mieszkańcy Karska mają do dyspozycji sieć telefoniczną Telekomunikacji Polskiej SA. Dlatego też osoby zainteresowane mogą korzystać zarówno z telefonii stacjonarnej, jak i z dostępu do szerokopasmowej sieci Internetowej w ramach produktu TPSA „NEOSTRADA”. Z powodu braku konkurencyjności na rynku usług telekomunikacyjnych, przepustowość łączy jest niewystarczająca. Operator nie podejmuje działań na rzecz poprawy jakości świadczonych usług komunikacyjnych.

Dlatego też wskutek spadku cen oraz wzrostowi dostępności telefonii mobilnej obserwowany jest trend rezygnacji z łączy stacjonarnych na rzecz powietrznych łączy komunikacyjnych. Obsługę ludności w tym zakresie zapewniają konkurencyjne firmy komunikacyjne, które operują na całym obszarze kraju. Usługi w zakresie telefonii komórkowej oraz Internetu bezprzewodowego świadczą firmy takie jak Era GSM, Plus GSM, Orange (dawna Idea) itd.

3.2.7 Energetyka

Gmina Nowogródek Pomorski, a w tym miejscowość Karsko jest zelektryfikowana w 100%. Możliwości dostawy energii elektrycznej do odbiorców, w chwili obecnej są większe niż zapotrzebowanie. Energia elektryczna dla większości odbiorców jest dostarczana głównie liniami napowietrznymi średniego napięcia. Wysokość napięcia jest określana na poziomie SN 15KW.

Stan techniczny wielu istniejących trafostacji i sieci rozdzielczych wymaga modernizacji i rozbudowy, szczególnie w przypadku realizacji nowych inwestycji. Stacje elektroenergetyczne 110/15 kV zlokalizowane są w gminach sąsiednich – Myślibórz i Barlinek.

Na obszarze miejscowości Karsko nie istnieje sieć ciepłownicza, dominuje system lokalnych źródeł ciepła ogrzewających obiekty. Do ogrzewania stosuje się zarówno paliwa stałe, jak i płynne. W perspektywie nie przewiduje się realizacji powszechnych systemów ciepłowniczych zdalaczynnych. Z przyczyn ekonomicznych wśród najczęściej użytkowanych paliw energetycznych dominuje węgiel kamienny, miał węglowy oraz drewno. Użytkowane piece oraz paliwa nie spełniają norm proekologicznych. Przyczyniają się do zwiększenia emisji CO₂ do atmosfery.

Przechodzenie na bardziej proekologiczne paliwa w chwili obecnej nie jest możliwe z powodu wysokich cen paliw uznawanych za proekologiczne oraz wysokich cen nowoczesnych instalacji grzewczych opalanych gazem bądź olejem opałowym. Kotłownie opalane biomasa wydają się rozwiązaniem zarówno oszczędnym jak i proekologicznym, jednak brak odstępu do technologii, wysokie koszty wymiany instalacji oraz względnie niska cena paliw tradycyjnych opóźnia proces przechodzenia gospodarstw domowych na inne sposoby gospodarowania energią cieplną. Przykładem tego trendu są działania inwestycyjne Gminy, która w roku 2007 przeprowadziła modernizację tradycyjnej kotłowni w

Karsku. Obecnie kotłownia jest zautomatyzowana, zasilana jest na biomasę. Ogrzewa budynek Szkoły Podstawowej Gimnazjum, Ośrodka Zdrowia oraz Przedszkola Gminnego w Karsku. W celu obniżenia kosztów biomasa jest pozyskiwana przez grupę bezrobotnych z prowadzonych zabiegów pielęgnacyjnych drzew. Nadzór nad tym procesem jest prowadzony przez Wójta Gminy.

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości, w której będzie realizowana operacja

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I WARUNKI NATURALNE	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Krajobraz polodowcowy 2. Dobre skomunikowanie z większymi ośrodkami 3. Jezioro Karsko Wielkie wraz z plażą 4. Obecność lasów bukowych i sosnowych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak infrastruktury turystycznej 2. Słabo rozwinięta sieć drogowa i jej zły stan 3. Brak odpowiedniego zagospodarowania terenów przyjeziornych
STREFA SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysokie wskaźniki bezpieczeństwa publicznego 2. Istnienie organizacji społecznych, stowarzyszeń 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczająca inicjatywa mieszkańców 2. Zubożenie mieszkańców 3. Pogarszanie się nastrojów społecznych 4. Niewystarczająca oferta kulturalna, sportowa i promocja 5. Skromna oferta rekreacji i wypoczynku
INFRASTRUKTURA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostępność sieci elektroenergetycznej 2. Istnienie sieci wodociągowej 3. Istnienie przewodowych łącz TP SA 4. Istnienie przystanku autobusowego 5. Istnienie urzędu pocztowego 6. Istnienie Ośrodka Zdrowia 7. Boisko Piasta Karsko 8. Gimnazjum Publiczne 9. Szkoła Podstawowa 10. Przedszkole Gminne 11. Oczyszczalnia ścieków 12. Częściowe skanalizowanie wsi 13. Remiza OSP 14. Wiejski Ośrodek Kultury i Biblioteka 15. Opracowywanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego, między innymi pod budownictwo mieszkaniowe 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak gazociągu 2. Niezadowalający stan infrastruktury mieszkalnej 3. Brak pełnej kanalizacji 4. Zbyt mała wydajność oczyszczalni ścieków 5. Brak obiektów sportowych 6. Zły stan dróg i chodników 7. Zły stan zabytków
STREFA GOSPODARCZA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwinięte rolnictwo 2. Relatywnie duża liczba sklepów 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Mała liczba przedsiębiorstw prywatnych 6. Słaby lokalny rynek pracy, tworzący zbyt małą ilość ofert zatrudnienia 7. Brak własnego kapitału 8. Zbyt powolny rozwój sektora turystycznego
OCHRONA ŚRODOWISKA	

1. Brak gospodarczych źródeł zanieczyszczenia środowiska	1. Brak pełnej kanalizacji 2. Niewystarczająca wydajność oczyszczalni ścieków
--	--

SZANSE / KORZYŚCI	ZAGROŻENIA / STRATY
Rozwój miejscowości poprzez inwestycje w infrastrukturę, kulturalną, rekreacyjną i sportową	Ograniczona ilość środków na modernizację i rozbudowę infrastruktury technicznej miejscowości
Wzrost satysfakcji mieszkańców wskutek realizacji inwestycji pro kulturalnych	Nuda, brak rozrywki, sposobu i miejsca na spędzanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
Wzrost satysfakcji mieszkańców wskutek realizacji inwestycji pro sportowych	Niewystarczająca oferta kulturalna, sportowa i turystyczna
Możliwość skorzystania ze środków pozabudżetowych przeznaczonych na inwestycje zlokalizowane na obszarach wiejskich	
Możliwość osiedlania się nowych mieszkańców wskutek niskich cen nieruchomości i korzystnego położenia	
Opracowywanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego obejmującego najbardziej atrakcyjne tereny: okolice Jeziora Karsko Wielkie. Szacuje się, że powstanie w tym miejscu osiedle domów jednorodzinnych o powierzchni 35 ha.	

5. Wizja rozwoju miejscowości Karsko – cel nadrzędny

- ✓ **Poprawa standardu życia mieszkańców wskutek ułatwienia dostępu do infrastruktury sportowej i kulturalno – oświatowej**
- ✓ **Aktywizacja lokalnego społeczeństwa do różnych form aktywności wynikających z funkcjonowania WOK-u i biblioteki oraz infrastruktury sportowej.**

Działania marketingowe i promocyjne

- ✓ opracowanie atrakcyjnego programu działalności WOK-u,
- ✓ stymulacja w zakresie rozszerzenia profilu działalności lokalnego klubu sportowego (Piast Karsko)
- ✓ współpraca z instytucjami gminnymi zajmującymi się kulturą, sportem i marketingiem,
- ✓ promocja wsi w czasie organizowania imprez kulturalnych i sportowych.

Poniżej przedstawiono cele strategiczne i priorytety rozwojowe w perspektywie lat 2010 – 2015 objętych programowaniem Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie – „Odnowa i rozwój wsi” i działanie „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” a także Oś 4 – Leader +.

6. Arkusz planowania długoterminowego

6.1. Poprawa wizerunku centrum miejscowości

Cel ten będzie realizowany poprzez:

- ✓ opracowanie i wdrożenie programów zachęcających do dbałości o estetykę w miejscowości Karsko, między innymi poprzez uczestnictwo w programach finansowanych ze środków unijnych, organizowane konkursy,
- ✓ działania na rzecz poprawy estetyki miejscowości i terenów wzdłuż dróg przebiegających przez wieś,
- ✓ działania na rzecz powstania małej architektury (kosze na śmieci, ławeczki, oświetlenie, nasadzenia, itp.).
- ✓ działania na rzecz infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej.

6.2. Rozwój infrastruktury na terenie miejscowości

Wskazany cel strategiczny realizowany będzie poprzez wsparcie następujących zagadnień:

1. zwiększenie dostępu do infrastruktury rekreacyjnej poprzez:
  - ✓ budowę placu zabaw
2. krzewienie kultury fizycznej wśród mieszkańców poprzez:
  - ✓ budowę odkrytej siłowni
3. poprawę bezpieczeństwa ludności poprzez:
  - ✓ budowa ciągów pieszych

6.3. Podniesienie jakości kapitału ludzkiego wśród młodzieży i dorosłych

W celu zatrzymania młodzieży w miejscowości, spadku bezrobocia oraz wzrostu liczby działających firm prywatnych niezbędne jest stworzenie warunków do rozwoju i kształcenia. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez:

1. Działanie na rzecz dopasowania kwalifikacji ludności do potrzeb rynku pracy w zakresie:
  - opracowania wspólnie z Powiatowym Urzędem Pracy programu szkoleń podnoszących i zmieniających kwalifikacje w zależności od ujawniających się potrzeb na rynku pracy i próby pozyskania na to środków z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.
2. Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości oświaty w zakresie:
  - stworzenia obiektów sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych

6.4. Rozwój zaplecza sportowego w celu rozwoju sportu na poziomie lokalnym i regionalnym

Baza sportowa w każdej miejscowości jest nieodzownym elementem funkcjonowania każdej społeczności. Dlatego też przedstawiciele miejscowości Karsko postawili na:

- ✓ promowanie i rozwijanie wśród młodzieży i dorosłych dyscyplin sportowych takich jak: piłka nożna, piłka siatkowa, koszykówka, sporty siłowe,
- ✓ promowanie czynnej turystyki, np. jazda na rowerze w terenie, Nordic Walking, sporty wodne
- ✓ budowę obiektów sportowych (otwarta siłownia, boisko do piłki siatkowej, boisko do piłki nożnej)
- ✓ organizowanie rozgrywek piłkarskich i innych zawodów sportowych, wycieczek rowerowych np. o charakterze dydaktycznym
- ✓ promocja i rozwój Klubu Sportowego Piast Karsko jako wizytówki miejscowości.

7. Arkusz planowania krótkoterminowego

W czasie zebrania wiejskiego mieszkańcy miejscowości uczestniczący w warsztatach zgłosili do dyskusji wiele pilnych i koniecznych inwestycji, które ułatwiłyby im codzienne funkcjonowanie. Inwestycje te zostały przedstawione poniżej, jako tematy, które w miarę posiadanych środków i wsparcia pozabudżetowego będą realizowane.

Należą do nich projekty:

Lp.	Działanie
1	Budowa placu zabaw
2	Budowa odkrytej siłowni
3	Budowa chodników

źródło: dane z konsultacji społecznych

8. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie, co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości, z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji

Położenie miejscowości, jej rolniczy charakter oraz możliwość dynamicznego rozwoju w kierunku turystycznym sprawia, że Karsko powinno w najbliższych latach wkroczyć na ścieżkę dynamicznego rozwoju zgodnie ze swoimi atutami określonymi w Planie Odnowy Miejscowości.

Ważne jest z punktu widzenia lokalnej społeczności maksymalne wykorzystanie szans związanych z rozwojem, dzięki wsparciu pozabudżetowemu dla inwestycji gminnych z funduszy pomocowych,

także unijnych. W następnej dekadzie utrzyma się funkcja rolnicza Karska jako funkcja wiodąca, jednakże z czasem zacznie ona ulegać osłabieniu dzięki rozwojowi sektora turystycznego. Z czasem być może ulegnie nawet marginalizacji.

Wobec istotnych braków infrastrukturalnych należy przedsięwziąć działania zmierzające do zatrzymania procesu marginalizacji zarówno samej miejscowości, jak i jej mieszkańców.

Realizacji tego kierunku służyć może poprawa stanu infrastruktury już istniejącej oraz inwestycje w kierunku zarówno zwiększenia atrakcyjności miejscowości dla osób przyjezdnych, jak i zwiększenia zadowolenia samych mieszkańców z ich najbliższego otoczenia.

W celu realizacji powyższych założeń należałoby podjąć następujące działania:

- a) Przygotować koncepcję rozwoju miejscowości i omówić ją z mieszkańcami.
- b) Przygotować dokumentację projektowo – aplikacyjną i składać wnioski do różnych funduszy
- c) Przeprowadzić wskazane inwestycje
- d) Wykonać zaplanowane inwestycje, dając tym samym „zielone światło” dla rozwoju organizacji społecznych, także o profilu sportowym i turystycznym
- e) Wykonać ze środków własnych (bądź źródeł zewnętrznych) chodniki zwiększając bezpieczeństwo przemieszczającej się ludności.

Zestawienie ogólne planowanych zadań, kosztów i czasu ich realizacji:

LP.	CHARAKTER ZADANIA	SZACUNKOWA WARTOŚĆ	ROK REALIZACJI
1	Przez sport i zabawę do poprawy bezpieczeństwa	195.187,60 zł	2010
2	Budowa nowego ośrodka zdrowia i przedszkola	1,5 mln zł	2010
3	Przebudowa drogi na osiedlu – część ulicy Pionierów	644 tys..zł	2010
4	Budowa pomostu wędkarsko- rekreacyjnego na Jeziorze Karsko Wielkie	200 tys. zł	2010-2012
5	Remont stodoły z przeznaczeniem na funkcję garażowo – magazynową dla biomasy i sprzętu do jej przygotowania	250 tys. zł.	2011

6	Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie wsi Karsko	5 mln zł.	2011-2015
7	Remont i adaptacja Gorzelni na cele kulturalne	2,8 mln zł.	2012 – 2015
8	Budowa sali gimnastycznej przy gimnazjum	1,2 mln zł	2012-2015
Razem		11.789.187,60 zł	

Poniżej wskazano inwestycje, które będą składane w najbliższych latach do Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – Działanie – Odnowa i rozwój wsi, a także w ramach Osi 4 – Leader +.

Projekt nr 1 na rok 2010

Zadaniem priorytetowym, przewidzianym do realizacji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie Odnowa i rozwój wsi lub Leader + jest realizacja projektu „Przez sport i zabawę do poprawy bezpieczeństwa”.

Inwestycja ta ma za zadanie stworzenie miejsca przyjaznego mieszkańcom w różnym wieku, aby nie poszukiwali oni ich poza miejscowością a także po to by po pracy czy zajęciach lekcyjnych, przedszkolnych mogli organizować sobie w pożyteczny sposób czas. Wszystko to ma poprawić wskaźniki bezpieczeństwa na terenie miejscowości oraz doprowadzić do uniknięcia zagrożeń patologicznych, których z każdym rokiem na terenie miejscowości przybywa. Elementy te w połączeniu z ofertą kulturalną Wiejskiego Domu Kultury mają przynieść pożytek miejscowej ludności, dla której oferta spędzania wolnego czasu zdecydowanie się poprawi. Elementy te będą udostępniane bezpłatnie i będą ogólnodostępne.

Planowany koszt realizacji inwestycji to kwota 195.187,60 zł

Harmonogram realizacji inwestycji to rok 2010

Uproszczony kosztorys:

Lp.	nazwa	netto	brutto
1	Siłownia	68.776,60	83.907,45
2	Plac zabaw + zagospodarowanie terenu	82.454,98	100.595,08
3	Projekt	4.098,36	5.000,00
4	Nadzór inwestorski	4.659,89	5.685,07
RAZEM		159.989,83	195.187,60

Plan Inwestycyjny

ZADANIE INWESTYCYJNE	PROGNOZOWANY TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWY KOSZT REALIZACJI W PLN	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	PROGNOZOWANE FINANSOWANIE	WYMOGI FORMALNO - PRAWNE
Przez sport i zabawę do poprawy bezpieczeństwa	2010	195.187,60	Gmina Nowogródek Pomorski i / lub Wiejski Dom Kultury w Karsku	75 % PROW / Leader + 25 % Środki własne Gminy Nowogródek Pomorski VAT – Gmina Nowogródek Pomorski	- dokumentacja techniczna, kosztorysowa - zgłoszenie prac budowlanych bądź pozwolenie na budowę - inne wymagane

9. Zarządzanie

Jednostką odpowiedzialną za realizację całego Planu Odnowy Miejscowości jest nieformalna Grupa Odnowy Miejscowości, w skład, której weszli Pan Wójt, członkowie Rady Gminy oraz przedstawiciele Urzędu Gminy, Sołtys i zgłoszeni mieszkańcy miejscowości.

10. Zgodność Planu Odnowy Miejscowości z dokumentami wyższego rzędu

Zapisy zawarte w Planie Odnowy Miejscowości Karsko spełniają warunek zgodności z zapisami zawartymi w dokumentach dotyczących rozwoju gminy „Strategią Rozwoju Gminy Nowogródek Pomorski na lata 2005 – 2015”, „Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Nowogródek Pomorski na lata 2004 – 2013”, dokumentami powiatu i województwa oraz zapisami Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 - 2013. Ponadto Plan Odnowy jest zgodny z celami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie – „Odnowa i rozwój wsi”, a także działaniem „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” oraz Oś 4 – Leader +.

Cele i zadania określone w Planie Odnowy Miejscowości Karsko są wewnętrznie zgodne, a ich osiągnięcie i realizacja nie powoduje negatywnych skutków dla osiągnięcia celów i realizacji zadań strategii wyższego rzędu. Niektóre z zapisanych celów i zadań mogą być realizowane przy wykorzystaniu wsparcia jednostek administracyjnych gminy i wyższego szczebla. Te ostatnie, bowiem posiadają w swoich dokumentach zapisy, których realizacja wywoła pozytywne efekty dla rozwoju miejscowości Karsko. Taki zapis Planu pozwolił na osiągnięcie integracji polityki kształtowania rozwoju gospodarczego na szczeblu, gminnym, powiatowym i wojewódzkim.